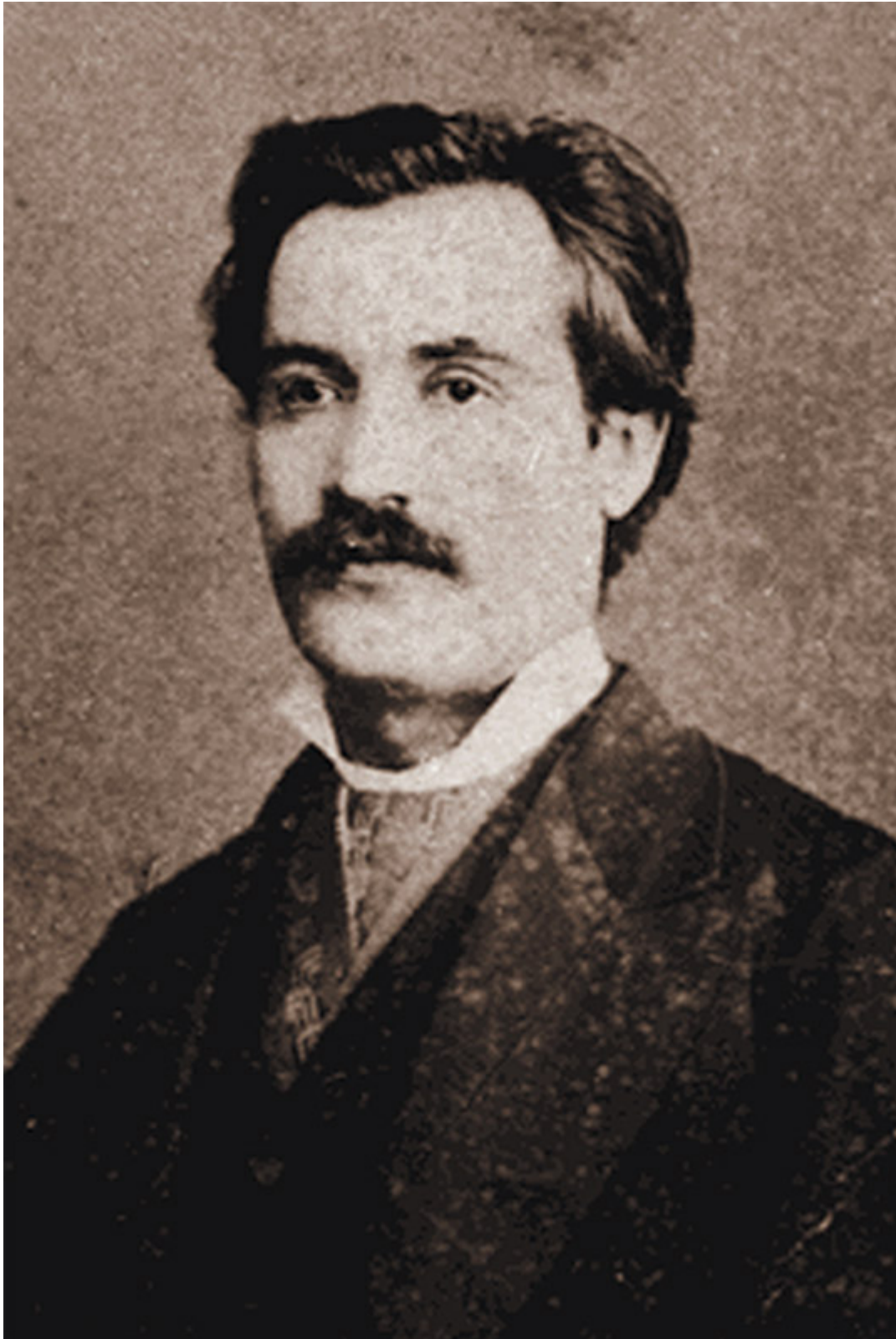

**[„ZIARELE VESTESC...”] – de
Mihai Eminescu [10 iulie
1882]**

Ziarele vestesc că partidul german, democratic din Austria înclină a atrage elementele mai conciliabile din partidele naționalităților în sânul său; așadar un partid liberal imitează astăzi, deși nu știm cu ce succes, încercările actualului ministru prezident, contele Taaffe, al cărui sprijin parlamentar [î]l constituie partidul conservator și naționalitățile.

Un semn caracteristic al timpului. În adevăr monarhia habsburgică se compune toată din naționalități din cari nici una nu e îndestul de mare pentru a fi în stare să absoarbă pe celelalte. Francisc I, un monarh foarte inteligent, zicea că o singură grijă n-are: a existenței Austriei. Popoarele sunt atât de deosebite între ele încât nu se vor înțelege niciodată în contra monarhiei; când unul se ridică, celelalte fac numaidecât act de fidelitate și aleargă în ajutorul tronului. Când în unul se dezvoltă puterea centrifugală, în celelalte se manifestă, ca printr-o lege fizică, cea centripetală.

A crede că atâtea naționalități, dintre cari cea mai mică chiar își are biserica și școala ei națională, gazetele ei, literatura ei, mică mare cum dă Dumnezeu, și istoria ei, chiar dacă aceasta ar încăpea într-o monografie de-o coală, a crede că le poți contopi pe toate a fost o naivitate. Aceste nu sunt grupuri de materie brută cu care cineva poate face orice vrea: sunt grupuri organice, din cari fiecare are rădăcinile sale în pământ și propriul său principiu de existență. Rasele din Austria sunt în genere foarte puțin amestecate și, unde or fi deosebiri de religie la mijloc, ele nu sunt aproape deloc amestecate. Numai identitatea religiei înlesnește la unele apropierea, și nici acolo în mare grad.

Fiecare grup organic e o lume pentru sine, c-o limbă vie pe care clasele dominante n-o cunosc și n-o vorbesc, adesea c-un drept consuetudinar propriu, cu datine și tradiții proprie.

La un asemenea stat decentralizarea e cea mai firească formă de viață publică, pe când centralizarea trebuie să degenereze

în domnia elementelor necaracterizate, a mijlocitorului și a avocatului. Și-n adevăr, centralizarea și liberalismul austriac au și avut drept rezultat ridicarea unei rase de mijlocitori, a evreilor, și milionarizarea avocaților din partidul numit constituțional. De la 1866 până mai alaltăieri Austria era țara făgăduinței pentru evrei și scena politică pentru gloriei avocațești; adică pentru oameni cari, prin dialectica continuă ce-o cere profesiunea lor, sunt mai puțin decât oricine în stare de-a avea convingeri puternice și de-a voi binele altuia. În Ungaria se observă același lucru: pretinsa domnie a elementului maghiar se traduce în realitate într-o domnie de postulanți, avocați și evrei, pentru cari a fi ungar e o negustorie lucrativă ca oricare alta. Dacă China ar cuceri Ungaria cei dintâi cari s-ar pretinde chineji ar fi evreii și avocații, credem.

E o priveliște curioasă aceasta. Vedem o sumă de popoare cu vertebrele bine închegate și tari exploatate de elemente fără vertebre morale, fără caracter propriu.

Aceste elemente sunt însă prin natura lor dizolvante.

Dacă mereu se 'nmulțesc, se 'ntâmplă nu ceea ce se intenționa poate, dizolvarea și contopirea naționalităților, ci tendențe de dizolvare a statului.

Deși nu împărtășim pe deplin ideile d-lui E. Renan în privirea naționalităților, deși nu admitem că unitatea de idei e un premis, iar consistența unui stat urmarea, totuși, intervertind termenii, lucrul devine adevărat. Unitatea de rasă produce ca rezultat firesc unitatea de tendințe, iar unde rasa dominantă e cu mult mai numeroasă sau cu mult mai cultă decât cea supusă, cea dintâi impune acea tendință. Privită în afară, unitatea statului corespunde în adevăr c-o unitate de tendințe și de idei.

Ceea ce însă e comun în toate naționalitățile Austriei (neesceptând pe germani ori pe unguri) este tendința de a-și

măntine naționalitatea cu orice preț. Iată dar punctul comun de atingere, iată ideea organică. Când toți vor același lucru, când pentru cei mai mulți existența Austriei e singura garanție că individualitatea lor etnică va putea exista și ea, ni se pare că singura idee organică e aceasta. La realizarea acestei idei se împotrivesc însă elementele superpuse (germanii și ungurii), ei persecută în alții ideea naționalității, care cu toate acestea e propriul lor principiu de existență, ei crucifică pe altul pentru o religie care este a lor proprie. Împăcarea între naționalități nu va izbuti dar fără a se înlocui subordonarea cu coordonarea, recunoscându-se adică că și la altul e o virtute civică ceea [ce] în ungar sau în german e o virtute: iubirea de naționalitatea sa proprie.

O decentralizare bazată pe coordonarea naționalităților în grupuri administrative autonome și în marginele exigențelor unității de acțiune în afară și înlăuntru ale statului ar însemna însă o nouă epocă de înflorire pentru monarhia vecină. Fiecare din aceste centre locale ar avea o viață proprie, o producție proprie, un caracter propriu și, cu cât diversitatea e mai mare, cu atât e mai mare putința combinațiilor de orice natură, singurele cari produc în lume mișcare și putere, iar mișcarea e viața.

Ceea ce în natură e adevărat e și în stat, căci acesta e la urma urmelor un produs al naturei. Oxigen cu oxigen, hidrogen cu hidrogen nu produc nici o mișcare. Dar elemente deosebite, puse în contact, se atrag și produc cantități de putere. A ține naționalitățile apăsate, a ține puterile lor latente va să zică a le condamna la somnul plantelor: a elibera puterile lor latente ca să se combine între ele ar însemna a deschide calea unei mari și neprevăzute dezvoltări.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro